

webinarium
w ramach akcji Masz Głos 2019/2020

28 listopada 2019r.

prowadzenie:

Grzegorz Wójkowski

temat:

**Poznać potrzeby!
O diagnozie lokalnej**

Na webinarium zapraszają:

www.maszglos.pl

Co nazywamy diagnozą?

Diagnoza lokalna jest procesem polegającym na poznawaniu określonego tematycznie lub geograficznie obszaru. Może to być jakaś konkretna grupa mieszkańców danego terenu lub na przykład konkretne miejsce, teren po dawnej fabryce lub dzielnica miasta.

Celem diagnozy jest poznanie potrzeb, oczekiwań i problemów związanych z określonym zagadnieniem.

Po co nam diagnoza lokalna

Zanim zbudujemy wymarzony dom...

Po co nam diagnoza lokalna

Rzetelnie i odpowiednio wcześnie zrobiona diagnoza:

- Pozwala uniknąć błędów
- Oszczędza czas, bo pozwala lepiej dopasować i efektywniej nakierować nasze działania
- Oszczędza inne zasoby, bo pozwala dostrzec sprzymierzeńców w działaniu wystarczająco wcześnie by ich pozyskać i zrobić coś wspólnie
- Uwiarygodnia cię przed innymi lokalnymi graczami, którzy interesują się twoją pracą
- Ułatwia budowanie relacji z tymi, których pytamy o opinię

Najczęstsze błędy wynikające z braku diagnozy

- Nieznajomość prawdziwych potrzeb adresatów naszych działań
- Niewłaściwe określenie kompetencji potencjalnych uczestników
- Zignorowanie barier, które występują w środowisku lokalnym
- Niewykorzystanie istotnych zasobów środowiska
- Dublowanie działań

Planowanie diagnozy

1. Wyznaczenie obszaru zainteresowania
2. Stworzenie listy zagadnień potrzebnych do stworzenia diagnozy
3. Określenie źródeł wiedzy
4. Określenie metod pozyskiwania informacji
5. Opracowania wyników
6. Prezentacja wyników

Tworząc plan diagnozy pamiętajmy, że dysponujemy określonymi zasobami i mamy określoną ilość czasu na jej przeprowadzenie.

Planowanie diagnozy

Diagnozę lokalną zaczynamy od **wyznaczenia obszaru naszego zainteresowania**. Możemy przykładowo spróbować dowiedzieć się jak najwięcej o funkcjonowaniu rady seniorów w naszej gminie.

Planowanie diagnozy – mapa zagadnień

Zrobienie wyczerpującej listy zagadnień, których poznanie będzie potrzebne do zrobienia naszej diagnozy jest zadaniem bardzo wymagającym.

Narysowanie takiej „mapy zagadnień” na dużej kartce może nam bardzo ułatwić wyobrażenie sobie tego, co musimy zrobić i pomoże, by o niczym nie zapomnieć. Rysunek w formie mapy ułatwia uporządkowanie tematu. Stworzenie rysunku pozwala zobaczyć nieoczywiste powiązania i relacje między elementami.

Taką mapę możemy na poszczególnych etapach diagnozy zmieniać, dopisywać wątki, które odkrywamy w trakcie, skreślać rzeczy, które okazały się nieistotne. Mapa będzie nam również bardzo przydatna przy pisaniu podsumowania naszej diagnozy i raportu. Czyli, nie bójmy się rysowania!

Mapa zagadnień – rady seniorów w województwie śląskim

Organizacja RS

- długość kadencji
- podział na komisje
- ilość i skład członków
- częstotliwość odbywania posiedzeń
- sposób odwoływania członków

Współpraca z władzą

- uczestnictwo w komisjach i sesjach rady gminy
- otrzymywania projektów uchwał
- miejsce trzymania dokumentów
- miejsce do odbywania spotkań i dyżurów

Promocja RS

- informacje na stronach WWW urzędu
- informacje w mediach lokalnych
- materiały drukowane
- uczestnictwo w imprezach gminnych

RADA SENIORÓW

Kompetencje

- opiniowanie projektów uchwał
- uczestnictwo w zespołach doradczych
- organizacja dnia seniora i innych imprez
- tworzenie diagnozy sytuacji osób starszych

Współpraca z otoczeniem

- zapraszanie na posiedzenia RS
- uczestnictwo w spotkaniach NGO
- kontakty z instytucjami działającymi na rzecz seniorów

Planowanie diagnozy – źródła wiedzy

Tworząc mapę zagadnień zastanawiamy się, gdzie możemy szukać interesujących nas informacji. Planując diagnozę trzeba pamiętać o:

- podmiotach, których dotyczy diagnoza (*jeśli prowadzimy diagnozę młodzieży, rozmawiamy z samą młodzieżą!*)
- podmiotach, które funkcjonują na obszarze objętym diagnozą lub działają na rzecz diagnozowanej grupy (lub we współpracy z nią)
- decydentach

Ale także:

- nie bójmy się szukać niestandardowych źródeł informacji (*np. dozorca, właściciel psa, sprzedawca w sklepie z warzywami, barman*)

Planowanie diagnozy – źródła wiedzy

Współpraca z władzą

- uczestnictwo w komisjach i sesjach rady gminy
- otrzymywania projektów uchwa
- miejsce trzymania dokumentów
- miejsce do odbywania spotkań i dyżurów

- przedstawiciele RS
- radni Rady Gminy
- opiekun RS ze strony urzędu
- protokoły ze spotkań RS
- strona internetowe urzędu gminy
- gazeta samorządowa
- sala, w której odbywają się posiedzenia i dyżury RS

Planowanie diagnozy – źródła wiedzy

UWAGA:

Jeśli prowadzimy diagnozę szerokiej grupy (np. seniorzy, młodzież, mieszkańcy osiedla) należy pamiętać, że wewnątrznie bardzo się różni i spróbować tak zaplanować nasze badanie, by to uchwycić.

Metody pozyskiwania danych

Poszczególne źródła informacji potrzebują odrębnych metod, które pozwolą na właściwe zebranie informacji. Te metody dzielą się na trzy główne kategorie:

1. Dane zastane
2. Metody ilościowe
3. Metody jakościowe

Analiza danych zastanych

Rozpoczynając diagnozę warto zobaczyć, jakie dane i informacje są już dostępne. Analiza danych zastanych pozwala stwierdzić, co już zbadano przed nami, jakie materiały stworzyli wcześniej urzędnicy, inni badacze, instytucje różnego szczebla, org. pozarządowe, media itp., a także jak ointeresujący nas problem postrzegany jest przez lokalne środowisko.

Korzystając z wcześniejszych doświadczeń oszczędzamy czas, pieniądze i energię.

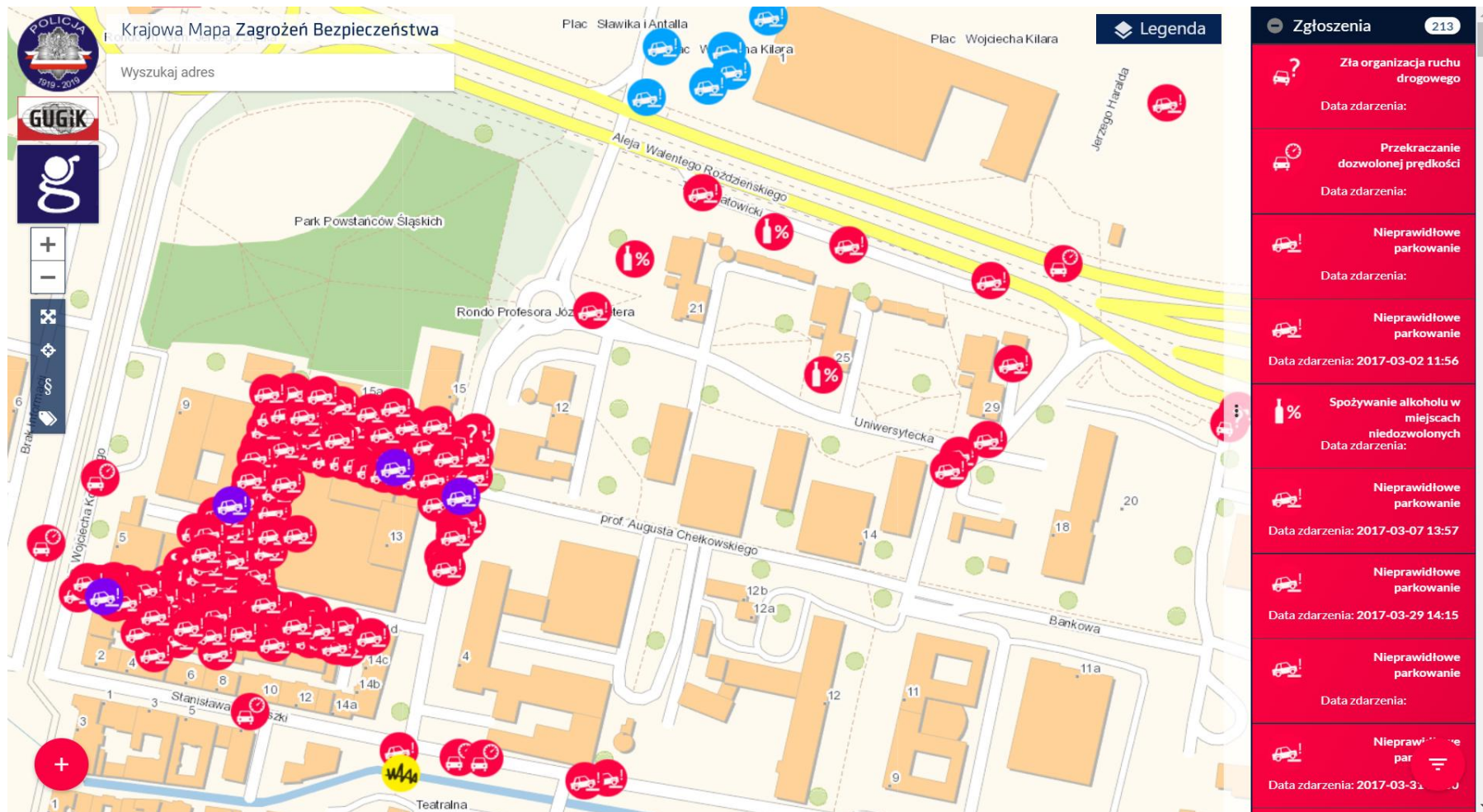
Analiza danych zastanych – gdzie szukać informacji

- GUS
- Bank Danych Lokalnych (<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>)
- ośrodki badania opinii publicznej
- Jednostki Samorządu Terytorialnego (JST)
- ośrodki pomocy społecznej
- urzędy pracy
- policja i straż miejska
- jednostki kultury
- organizacje pozarządowe
- media
- Internet

UWAGA: Analizując dane zastane należy brać pod uwagę czas ich wytworzenia i ich wiarygodność.

Analiza danych zastanych

Zebraliśmy dane i...?

Dane zastane

- są ogólnie dostępne (często bezpłatne)
- często jest już w nich analiza (np. raporty)
- zazwyczaj jest ich bardzo dużo

ale...

- jest ich dużo, więc trzeba wybrać, co analizować
- trzeba być uważnym, żeby rozdzielać fakty od opinii
- mogą być nieaktualne

Metody ilościowe – do czego służą?

Pokazują proporcje, rozkład opinii na jakiś temat, hierarchie preferencji. Podstawowe pytanie, na które przynoszą odpowiedź badania ilościowe, to pytanie „ile”. Możemy się więc dowiedzieć, jaki procent mieszkańców jakiejś miejscowości (dzielnicy, kraju...) ma kota, czyta książki, chodzi do kina.

Słowem: możemy uzyskać ilościowy wskaźnik jakiegoś stanu rzeczy, o które zdecydowaliśmy się zapytać.

Metody ilościowe – kogo badamy?

Badania ilościowe są zazwyczaj prowadzone na tzw. próbach. Oznacza to, że nie pytamy wszystkich, których opinie nas interesują. Próby te są odpowiednio dobierane tak, by uzyskane wyniki można było generalizować na szerszą populację – tzn. uznać, że odpowiedzi np. 100 przebadanych osób dobrze reprezentują opinie w mieście. Mówimy wtedy o tzw. reprezentatywności.

Typy doboru próby:

- Próba kwotowa

Próba dobrana w ten sposób, aby rozkład (kwoty) wybranych cech w tej grupie był taki sam jak w badanej populacji. Jeśli w badanej szkole uczy się 56% dziewczyn, to dbamy o to, aby w naszej próbie dziewczyny stanowiły 56%.

- Próba losowa

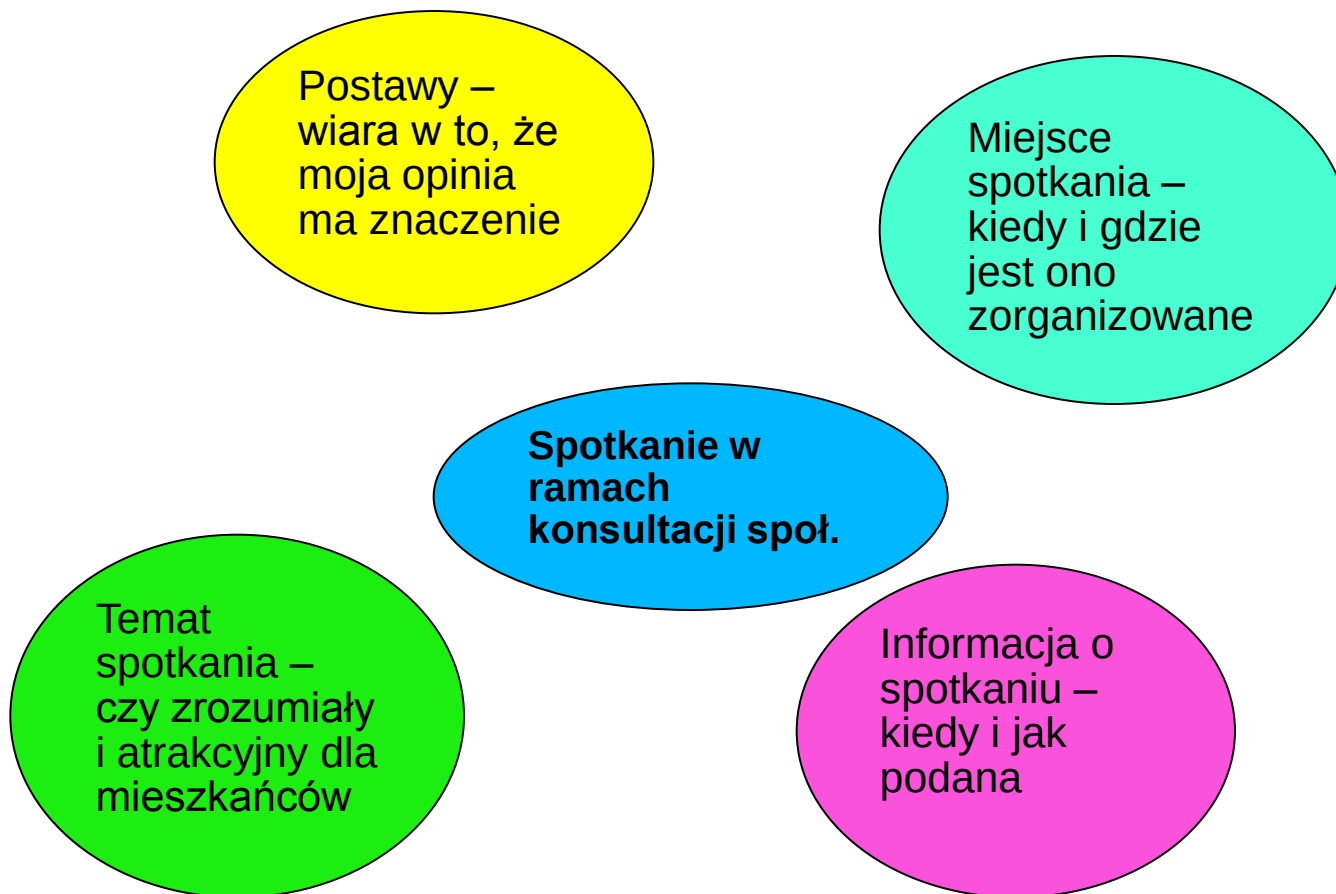
Zupełnie przypadkowy dobór osób do badania, np. co 5 gospodarstwo domowe.

- Próba celowa

Próba, do której dobiera się osoby, które naszym zdaniem będą miały najwięcej do powiedzenia lub z jakiś innych powodów będą dla nas użyteczne, np. naszą próbę stanowią tylko osoby korzystające z oferty gminnego ośrodka kultury.

Metody ilościowe – jak budować kwestionariusz?

Chcąc zrozumieć, dlaczego tak niewielu mieszkańców przychodzi na spotkania w ramach konsultacji społecznych, trzeba rozważyć następujące kwestie:

Metody ilościowe – pytania w kwestionariuszu

Osobną grupą pytań, która powinna być elementem każdego kwestionariusza, są tzw. pytania metryczkowe. Dotyczą one podstawowych informacji o naszym respondencie i mają kluczowe znaczenie dla analiz, które chcemy potem prowadzić.

1. Proszę powiedzieć ile ma Pan/i lat?
2. Proszę zaznaczyć płeć
 - 2.1. K
 - 2.2. M
3. Jaki jest Pana/i stan cywilny?
 - 3.1. Zamężna / żonaty
 - 3.2. Wolny
 - 3.3. Wdowa/wdowiec
 - 3.4. Rozwódka/rozwiedziony
4. Ile osób liczy Pana/i gospodarstwo domowe, włączając Pana/ią?
..... (wpisać liczbę osób)
5. A ile dzieci? (wpisać liczbę dzieci)

Metody ilościowe – najczęściej popełniane błędy w pytaniach

Przy tworzeniu kwestionariusza trzeba wystrzegać się błędów, które mogą wypaczać wyniki badania.

Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem Jana Pawła II, że nie można wykluczać religii z życia publicznego?

- a. Zdecydowanie tak
- b. Raczej tak
- c. Raczej nie
- d. Zdecydowanie nie
- e. Trudno powiedzieć

Metody ilościowe – najczęściej popełniane błędy w pytaniach

Czy chciałbyś iść do pracy i zamieszkać bez rodziców?

- a. Zdecydowanie tak
- b. Raczej tak
- c. Raczej nie
- d. Zdecydowanie nie
- e. Trudno powiedzieć

Metody ilościowe – najczęściej popełniane błędy w pytaniach

Ogólnie rzecz biorąc, nie mam problemów, aby odmawiać innym pomocy, kiedy nie mam czasu.

- a. Zdecydowanie tak
- b. Raczej tak
- c. Raczej nie
- d. Zdecydowanie nie
- e. Trudno powiedzieć

Metody ilościowe – najczęściej popełniane błędy w pytaniach

Czy spotkałeś się ze zjawiskiem przemocy fizycznej w szkole, do której uczęszcza twoje dziecko?

- a. Tak
- b. Nie

Czy słyszałeś o zjawisku przemocy w innych szkołach?

- a. Tak
- b. Nie

Czy sądzisz, że przemoc fizyczna w szkole to poważny problem?

- a. Tak
- b. Nie

Metody ilościowe

Układając pytania kwestionariuszowe, trzeba pamiętać o przestrzeganiu następujących zasad:

- układ pytań musi tworzyć logiczny ciąg (bloki tematyczne);
- przechodzimy od pytań ogólnych do szczegółowych;
- trudne pytania umieszczamy w środku kwestionariusza - te wymagające mniej zastanowienia na początku i na końcu;
- pytania nie mogą się powtarzać;
- pytania powinny być przystępne i zrozumiałe dla każdego respondenta;
- znaczenie pytania musi być takie samo dla pytającego, jak i respondenta;
- każde pytanie może się odnosić tylko do jednego zagadnienia;
- pytania muszą być neutralne – nie mogą sugerować odpowiedzi;
- pytania muszą być jednoznaczne;
- pytania muszą dawać możliwość udzielenia wyczerpującej odpowiedzi;
- nie możemy umieszczać pytań, które mogą stwarzać możliwość do udzielenia nieszczerých odpowiedzi;
- należy unikać pytań drażliwych i na tematy osobiste;
- najważniejsze przy opracowaniu kwestionariusza jest umieszczenie dokładnej instrukcji udzielania odpowiedzi.

Metody ilościowe – jak realizować?

- wywiad bezpośredni
- ankieta pocztowa
- ankieta audytoryjna
- ankieta online

Metody ilościowe

- szukają odpowiedzi na pytanie ile i co
- pozwalają zbadać dużą liczbę osób
- skracają czas, który zabieramy badanemu
- ankieterzy nie muszą posiadać wiedzy w określonym obszarze

ale...

- wymagają przewidzenia wszystkich możliwych odpowiedzi
- jeśli nie mamy odpowiedniej wiedzy, łatwo o pomyłkę
- nie można dopytać o przyczyny zjawisk

Metody jakościowe – do czego służą?

Korzystając z metod jakościowych możemy dowiedzieć się o **postawach, ocenach, potrzebach i motywacjach** osób przez nas badanych. To okazja, by spojrzeć na otoczenie oczami osób, z którymi rozmawiamy. Dzięki temu uzyskamy wielowymiarowy obraz naszej społeczności i przeprowadzimy jej pogłębioną analizę.

O ile w badaniach ilościowych pozostajemy na zewnątrz społeczności (mamy zamknięty kwestionariusz, rola respondenta ogranicza się do odpowiadania na konkretnie zadane pytania), o tyle badania jakościowe w większym stopniu pozwalają nam się w nią zanurzyć.

Metody jakościowe stwarzają niepowtarzalną okazję na bezpośrednie i otwarte spotkanie z rozmówcami, mieszkańcami naszej okolicy.

Metody jakościowe – dobór respondentów

Badania jakościowe nie posiadają tzw. **reprezentatywności statystycznej**.

W przypadku badań jakościowych zależy nam bardziej na obejrzeniu danego tematu w możliwie wszechstronny sposób, zidentyfikować istnienie różnych typów problemów, potrzeb, postaw i doświadczeń, z jakimi możemy mieć do czynienia w naszej społeczności.

Odpowiednio rekrutując naszych rozmówców będziemy mieć dostęp do przedstawicieli interesujących nas grup, tzw. kluczowych informatorów, którzy pozwolą nam w pogłębiony sposób spojrzeć na dane zagadnienie.

Metody jakościowe - wywiad

Podstawowym narzędziem badań jakościowych są wywiady (indywidualne lub grupowe), stosuje się także inne metody, takie jak np. obserwacja.

PAMIĘTAJ

Aby rozmowa stała się narzędziem badawczym i przeistoczyła w wywiad, powinniśmy podejść do niej systematycznie i odpowiednio ją zaplanować.

W dużym uproszczeniu: musimy odpowiednio dobrać grupę rozmówców i przygotować zestaw pytań lub kwestii, które chcemy z nimi poruszyć.

▪

Metody jakościowe - obserwacja

Obserwacja to nie zwykłe podglądanie. Należy się do niej odpowiednio przygotować. Powinniśmy wcześniej wiedzieć, na co chcemy zwracać uwagę.

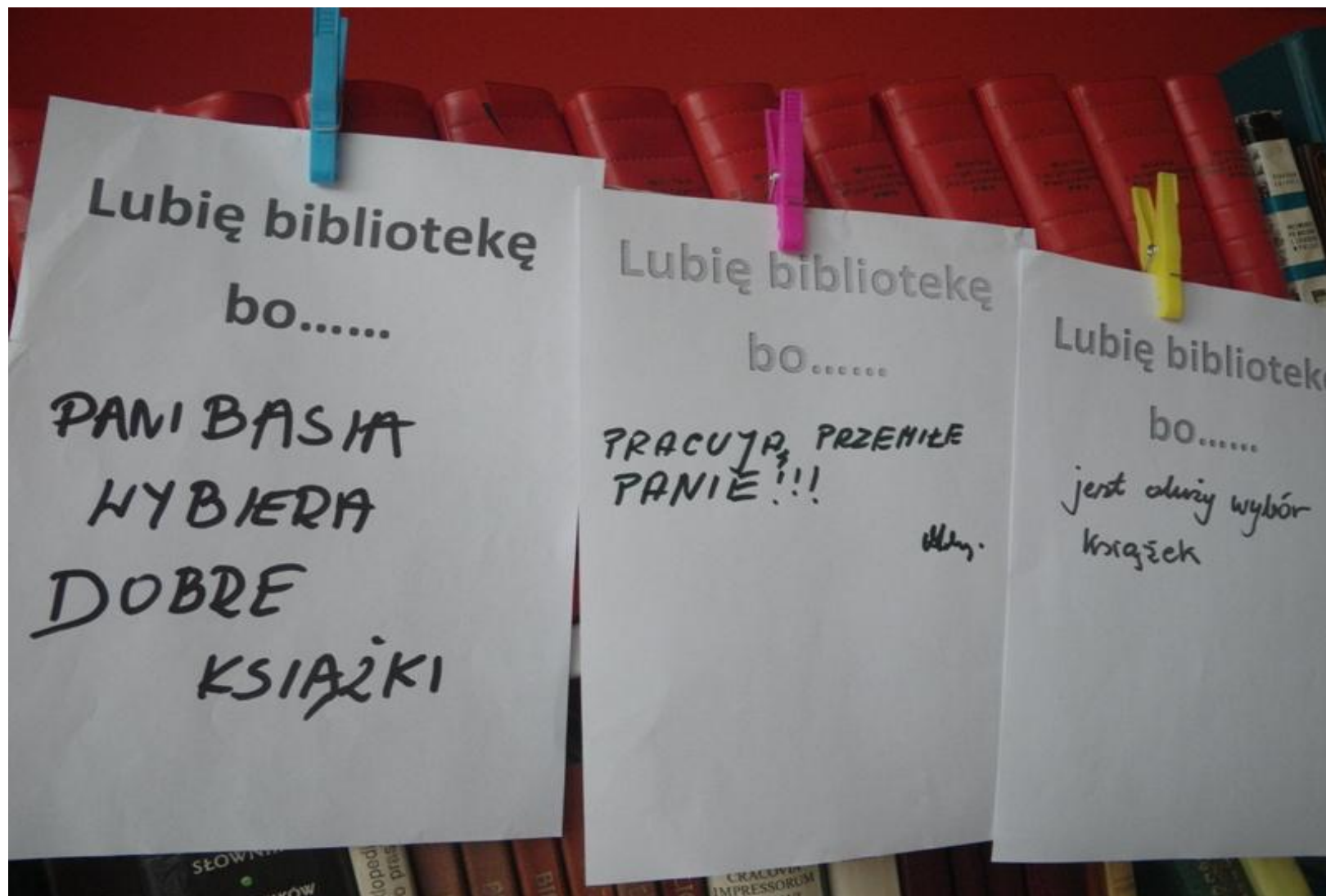
Szczególnym przykładem obserwacji uczestniczącej jest technika „**tajemniczego klienta**”. Osoba prowadząca badanie udaje potencjalnego klienta, aby sprawdzić jakość obsługi w placówce handlowej, usługowej czy instytucji.

.

Spacer badawczy

Animacja w terenie

Fotosondaż

Planowanie diagnozy – metody badania

Współpraca z władzą

- uczestnictwo w komisjach i sesjach rady gminy
- otrzymywania projektów uchwa
- miejsce trzymania dokumentów
- miejsce do odbywania spotkań i dyżurów

- przedstawiciele RS – *wywiad z przewodniczącym, dyskusja z przedstawicielami RS podczas posiedzenia, kwestionariusz ankiety*
- radni Rady Gminy – *wywiad z przewodniczącym, wywiad z przewodniczącymi wybranych komisji*
- opiekun RS ze strony urzędu - *wywiad*
- protokoły ze spotkań RS - *analiza*
- strona internetowe urzędu gminy - *analiza*
- gazeta samorządowa – *analiza*
- sala, w której odbywają się posiedzenia i dyżury RS - *obserwacja*

Planowanie diagnozy – czas i zasoby

Planując diagnozę musimy wziąć pod uwagę nasze zasoby (w tym ludzkie!), a także określić czas, w którym chcemy ją przeprowadzić.

Bez cezurę czasowej diagnoza może trwać wiecznie, a przecież nie o to nam chodzi. Jeśli wiemy, kiedy chcemy skończyć, łatwiej nam będzie nie tylko o mobilizację, ale i o odpowiedni dobór źródeł pozyskania informacji i efektywną selekcję danych.

Diagnoza – raport

Pisanie dokumentu z diagnozy nie jest tylko sztucznym wymogiem, a przydatnym zwieńczeniem badań, na który zawsze możemy się powołać i do którego sami zawsze możemy zajrzeć.

Rady seniorów w województwie śląskim
Kondycja i perspektywy rozwoju

Dziękuję!

**Zapraszamy:
www.maszglos.pl
www.facebook.com/maszglos**

**Grzegorz Wójkowski
Stowarzyszenie Bona Fides
Tel. 502 984 057
E-mail: grzegorz@bonafides.pl
www.bonafides.pl**